

ZPRÁVY

(příloha)

ČESKOSLOVENSKÉ

SPOLEČNOSTI

ENTOMOLOGICKÉ

PŘI ČSAV

1

27

1991

ZPRÁVY ČESKOSLOVENSKÉ SPOLEČNOSTI ENTOMOLOGICKÉ PŘI ČSAV
VYDÁVÁ JAKO NEPERIODICKOU PUBLIKACI PRO INTERNÍ POTŘEBU SVÝCH ČLENŮ
ČS. SPOLEČNOST ENTOMOLOGICKÁ PŘI ČSAV

Příspěvky zasílejte na adresu:

RNDr. Martin Tonner, Entomologický ústav ČSAV,
Branišová 31, 370 05 České Budějovice

Objednávky jednotlivých svazů a ostatní administrativní agendu
říďte na sekretariát Čs. společnosti entomologické při ČSAV,
Viničná ul. 7, 128 00 Praha 2-Nové Město

**ZPRÁVY
ČESKOSLOVENSKÉ SPOLEČNOSTI
ENTOMOLOGICKÉ**

při ČSAV

ROČNÍK 27(1991)

ISSN 0862-478X

Příloha

**SEZNAM BIOGRAFIÍ
ČESKOSLOVENSKÝCH ENTOMOLOGŮ
(ENTOMOLOGOVÉ NEŽIJÍCÍ)**

I

ZDENĚK KOLEŠKA

POKRAČOVÁNÍ

13

R O B L Raimund

nar. - zemř.

Národnost německá. Lesník. Entomolog-amatér - lepidopterolog. V roce 1905 uveden v Entomologen Adressbuch W. Junka, Berlin, a v roce 1928 za ČSR uveden v seznamu členů Entomologen-Bund für die Tschechoslowakische Republik, Teplitz-Schönau.

V roce 1897 uváděn jako lesník městských karlovarských lesů, v roce 1905 jako lesní karlovarské lesovny "Berg". V roce 1928 působil v pracovní funkci vrchního lesního správce v Karlových Varech - lesovna "Soos".

V entomologii se zabýval sběrem a studiem motýlů (Lepidoptera), jejichž průzkum prováděl na Karlovarsku. Jako lesní hospodář a správce měl rovněž zájem ve svěřených polestech provádět ochranu porostů před napadením hmyzími škůdci. Od roku 1887 byl členem Entomologického spolku pro Karlovy Vary a okolí (Entomologisches Verein für Karlsbad und Umgebung), kde zastával funkci člena výboru.

R O D R Eduard

nar. - zemř.

Národnost česká. Středoškolský profesor. Entomolog-amatér - lepidopterolog, koleopterolog. V roce 1905 uveden v Entomologen Adressbuch W. Junka, Berlin, a v roce 1921 za ČSR uváděn v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň.

Žil v jihočeském Písku, kde působil jako profesor na vyšším gymnáziu. V entomologii se zabýval sběrem a studiem motýlů (Lepidoptera) i brouků (Coleoptera). Sběry prováděl v okolí Písku a na jiných lokalitách jižních Čech.

R O D T Klement, JUDr.

nar. - zemř.

Národnost německá. Právník, advokát. Entomolog-amatér - koleopterolog. Člen entomologické sekce Fysiokratické společnosti v Praze. V roce 1905 uveden v Entomologen Adressbuch W. Junka, Berlin.

Žil v Praze, kde působil jako zemský advokát. V entomologii se zabýval sběrem a studiem brouků (Coleoptera), především byl dobrý znalec Staphylinidů. Své sběry konal převážně v Čechách, kde sbíral na mno-

ných významných lokalitách. Četně sbíral v Praze (např. Smíchov, Petřín) a v blízkém pražském okolí, nejvíce na Závisti u Zbraslavi. V roce 1901 sbíral na Závisti společně s entomologem Th. Krásou, kde zjistili v hnízdě mravence *Lasius fuliginosus* brouka *Lathridius nodifer* Westw. (Lathridiidae, Col.), který byl v té době novým druhem pro českou faunu brouků. Dále na zbraslavské Závisti K. Rodt zjistil vzácný druh kovaříka *Hypoganus cinctus* Payk. (Elateridae, Col.). Další sběry konal v okolí Dobřichovic, Nové Huti u Berouna, Vůznice u Nové Huti, na Šumavě a v Krkonoších (Jánské Lázně, Špindlerův Mlýn, Luční bouda). V okolí Chotěboře prováděl sběry myrmekophilů. Údaje o významných nálezech ze své sbírky poskytl do Klímova katalogu českých brouků z r. 1902. Rodtovu sbírku Staphylinidů z Krkonoš získal entomolog František Štěrbá.

R O G E R Julius, Med. Dr.

nar. 1819 - zemř. 1865

Národnost německá. Lékař. Entomolog-koleopterolog. Člen Entomologického spolku v Berlíně.

Povoláním lékař, zdravotní a dvorní rada v Horním Slezsku.

V entomologii se zabýval sběrem a studiem brouků (Coleoptera), zabýval se též o myrmekofilní hmyz a sbíral mravence (Formicidae). Kromě ve Slezsku prováděl sběry na Moravě, hlavně jsou známy údaje z okolí Olomouce, kde chytil vzácný druh brouka *Hendecatomus reticulatus* Hbst. (Cisidae, Col.) a z Jeseníků, především z Pradědu. Jeho nálezy významných druhů cituje ve svém Přehledu brouků fauny ČSR (1927-1930) Ant. Fleischer (např. na str. 44, 56, 130, 272, 312). Byl přítelem a spolupracovníkem entomologa Dr. G. Kraatze v Německu. Julius Roger byl v entomologii literárně činný a napsal několik prací, ze kterých je možno pro příklad uvést: "Verzeichniss der bisher in Oberschlesien aufgefundenen Käferarten" (1856), "Ein neuer Rüsselkäfer" (1857), "Myrmicologische Nachlese" (1861), "Verzeichniss der Formiciden-Gatt. und Arten" (1863) a jiné práce. Rogerova sbírka mravenců je uložena v berlínském muzeu.

B i o g r a f i e :

Kraatz G.: Nekrolog - Roger Julius. Deutsche Entomologische Zeitschrift, 9, 1865, p. I.

B i b l i o g r a f i e :

Index Litteraturae Entomologicae, Serie I, Bd. 3 (Roger J., p. 1008), Berlin-Dahlem, 1928.

R O H L E N A Josef

nar. 3.I.1874 Přepychy u Opočna - zemř. 26.I.1944 v Praze
Národnost česká. Učitel. Přírodovědec, bohatník. Člen Klubu přírodovědeckého v Praze od roku 1879. Od r. 1912 člen České botanické společnosti.

V letech 1885-1889 studoval nižší gymnázium v Rychnově n. Kněžnou a později v letech 1889-1893 učitelský ústav v Hradci Králové. Po maturitě byl ustanoven učitelem na měšťanské škole v Lysé n. Labem a později učil ve Starých Benátkách n. Labem. V roce 1895 byl přeložen do Prahy, kde působil nepřetržitě až do roku 1931 jako ředitel měšťanské školy v Praze 3 Na Kampě, kdy odešel do výslužby.

Zabýval se průzkumem a studiem české květeny a jako botanik spolupracoval s prof. Lad. Čelakovským. Po Čelakovského smrti v roce 1902 pokračoval Rohlena s okruhem spolupracovníků ve faunistickém výzkumu různých oblastí Čech. Zpracoval též květenu Balkánu a Černé Hory. Rohlenovy herbáře české a balkánské květeny jsou uloženy ve sbírkách botanického ústavu Karlovy univerzity v Praze.

Z entomologického hlediska je zajímavým faktem skutečnost, že J. Rohlena jako svou první publikaci napsal práci entomologickou o názvu "Sběratel housenek", vydanou v Praze roku 1895. Dále pak už publikoval jen práce botanické.

B i o g r a f i e :

Novák F. A.: Josef Rohlena (3.I.1874 - 26.I.1944). Preslia, 24, 1952, p. 415-418.

R O C H E L Anton, Med. Dr.

nar. 18.VI.1770 v Neunkirchen - zemř. 12.V.1847 ve Štýrském Hradci. Národnost slovenská. Lékař, chirurg. Přírodovědec, botanik. Člen botanické společnosti v Regensburgu.

V letech 1880-1805 byl osobním lékařem barona Mednyanského ve Veselém u Piešťan a v letech 1805-1820 působil jako lékař v Lednickém Rovně u Púchova, kde se velmi intenzivně věnoval floristickému průzkumu celé Trenčínské stolice. V roce 1821 přijal místo hlavního zahradníka botanické zahrady v Pešti. Byl předním znalcem flóry středního Pováží. V roce 1821 publikoval přírodovědeckou práci o názvu "Naturhistorische Miscellen über den nordwestlichen Karpathen in Ober-Ungarn". Z entomologického hlediska má význam 11. kapitola uvedené práce, kde při popisu živočichů věnuje pozornost též údajům o hmyzu z této oblasti.

B i o g r a f i e :

Tibenský J. a kol.: Biobibliografia přírodních lékařských a technických vied na Slovensku do roku 1850. I. (Rochel A., p. 561-562). Matice Slovenská, Martin, 1976.

R O L A N D Jaroslav

nar. 8.VIII.1889 v Praze - zemř.

Národnost česká. Poštovní úředník. Entomolog-amatér - koleopterolog. Členem Č. spol. ent. od roku 1912. V letech 1926-1930 za ČSR uveden v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň.

Po ukončených studiích byl přijat do služeb c.k. poštovní správy v Praze od 30.12.1907. Do roku 1918 vykonával práci poštovního asistenta, v roce 1919 byl přeložen na Slovensko do funkce poštovního oficiála účtárny čs. poštovního ředitelství v Bratislavě. Od 22.12.1922 byl jmenován účetním radou VIII. hodnostní třídy a v r. 1930 jako vrchní účetní rada. V roce 1938 se vrátil do Čech a žil a pracoval v Praze.

V entomologii se zaměřil na sběr, studium a faunistický průzkum brouků (Coleoptera), v menší míře i motýlů (Lepidoptera). Zajímavé koleopterologické materiály sbíral v pražském okolí, v letech 1912 a 1915 prováděl sběry v okolí Pardubic a Mladé Boleslavi. Po příchodu na Slovensko rozvinul svou sběratelskou činnost ve velkém rozsahu. Sbíral v okolí Bratislavy a v Malých Karpatech, kde u Pezinoku chytil v celé Evropě vzácný druh tesaříka *Rhopalopus spinicornis* Ab. (Cerambycidae, Col.). Dalšími známými lokalitami jeho sběrů byly Plavecký Čtvrtok, Lamač, Hrádok n. Váhom aj. V zahraničí sbíral na ostrově Krku v Jugoslávii. V březnu roku 1924 byl založen zoologicko-botanický odbor bývalého Slovenského vlastivědného muzea v Bratislavě, kterého se Roland stal spolupracovníkem a pro jehož entomologické sbírky přispěl značným koleopterologickým materiálem. J. Roland poskytl prof. J. Roubalovi údaje o svých významných slovenských nálezech brouků pro Katalog Coleopter Slovenska a Podkarpatska a dr. L. Heyrovskému dal k dispozici své sběry významných druhů slovenských tesaříků, které Heyrovský publikoval v článku "Příspěvek k fauně slovenských tesaříků" (Čas. Čs. spol. ent., 20/1923, 22/1925) a uvedl v "Seznamu brouků ČSR Cerambycidae-Tesaříci" (1930).

B i o g r a f i e :

Roubal J.: Historie pražské koleopterologie. Sborník Ent. odd. Nár.muzea Praha, 11, 1933, p. 5-14.

Okáli I.: Súpis ent. zbierok v múzeách na Slovensku (Roland J., p. 23).
Ústredná správa múzeí a galérií Bratislava, 1984.

R Ö L Z Franz Josef

nar.

- země.

Národnost německá. Umělecký řezbář. Entomolog-amatér - lepidopterolog.
Člen Entomologischen Verein für Karlsbad und Umgebung. V roce 1905
uveden v Entomologen Adressbuch W. Junka, Berlín.

Žil v Karlových Varech v Divadelní ulici, kde provozoval živnost uměleckého řezbářství a rámování obrazů.

V entomologii se zabýval sběrem a studiem motýlů (Lepidoptera). Sběry a průzkum motýlů prováděl především na lokalitách v Karlových Varech a jejich okolí. Údaje o jeho aktivním členství v Entomologickém spolku pro Karlovy Vary a okolí (Entomologischen Verein für Karlsbad und Umgebung) jsou známy z let 1887-1897.

R O S I C K Ý František

nar. 17.XII.1847 v Nových Dvorech u Přebyslavi - zemř. 17.VII.1909
v Praze. Národnost česká. Středoškolský profesor, školní inspektor. Ry-
tíř Řádu železné koruny III. tř. (1903). Přírodovědec, botanik, zoolog,
entomolog. Členem Č. spol. ent. od r. 1904. Čestný člen Klubu přírodo-
vědeckého v Praze, člen výboru Muzea král. českého a inspektor jeho
zoologických sbírek.

V letech 1861-1868 konal gymnaziální studia na gymnáziích v Jihlavě, v Německém Brodě a v Litomyšli. Po ukončení středoškolského studia přešel na filozofickou fakultu pražské univerzity, kde v letech 1869-1871 studoval přírodovědu. V roce 1872 vykonal státní zkoušku a dosáhl učitelské způsobilosti z přírodopisu, matematiky a fyziky pro střední školy. Působil pak jako středoškolský profesor na středních školách v Hradci Králové a v Praze. V letech 1883-1885 vykonával funkci okresního školního inspektora v Jičíně a v letech 1885-1889 byl ustanoven do funkce ředitele reálného gymnázia v Roudnici n. Labem., odkud byl na jeden rok přeložen na ředitelské místo reálného gymnázia v Chrudimi. V období 1890-1891 působil jako c.k. zemský školní inspektor v Brně v odboru českých gymnázií a reálék a od roku 1891 povolán do funkce c.k. zemského školního inspektora pro střední školy v Praze.

Vedle učitelského povolání a úřední činnosti správně-pedagogické, měl F. Rosický velmi aktivní zájem o přírodovědu. Byl činný v přírodo-

vědeckých institucích - v letech 1876-1884 předseda Klubu přírodovědeckého v Praze, od roku 1895 člen výboru Českého muzea a inspektor zoologických sbírek, místopředseda České zeměvědné společnosti a člen ředitelství Komitétu pro přírodovědecký výzkum Čech. Z pedagogického hlediska zpracovával přírodovědecké učebnice, např. "Květiny jarní, letní a podzimní" (1885), "Botanika pro vyšší třídy středních škol", "Názorný přírodopis živočišstva pro nižší třídy středních škol" (upravil 6. až 10. vydání autora dr. Aloise Pokorného).

V roce 1876 zpracoval a v Archivu pro přírodovědecký výzkum Čech uveřejnil faunistickou práci "Stonožky země České", která byla v té době velmi ceněna. Psal též drobné botanické, zoologické a entomologické příspěvky do přírodovědeckých časopisů, hlavně do Vesmíru - např. "Plochule křehká, *Polydesmus complanatus* De Geer" (Vesmír, 3/1874), "O ústrojnosti rodu *Solphuga* Licht. - *Galeodes* Oliv." (Vesmír, 5/1876), "Jaký význam mají parohovité čelisti a rohy u samečků brouků listorohých?" (Vesmír, 8/1879), "Kobylka zpěvná, *Locusta cantans* Fuessly" (Vesmír, 10/1881). Floristické a entomologické sběry konal v okolí Roudnice n. L., ve Žďárských vrších, v okolí Dářka, v okolí Prahy, ve středním Polabí, v okolí Přibyslavi (zde zjistil v r. 1880 v brambořišti kobylku *Locusta cantans* Fuessly).

B i o g r a f i e :

Redakce: Zpráva výroční výboru České společnosti entomologické za správní rok 1909 (Fr. Rosický, p. XVI). Čas. Č. spol. ent., 6, 1909.

Wagner O.: Za F. Rosickým (Nekrolog). Program dívčího lycea v Hradci Králové z r. 1909.

Kastner Ed.: Fr. Rosický, zemský inspektor. Posmrtná vzpomínka. Program gymnázia v Křemencově ulici v Praze z r. 1910.

Burekt J. a kol.: Almanach vydaný k oslavě padesátileté působnosti c.k. reálného a vyššího gymnázia v Chrudimi. 27.-29. září 1913. (Fr. Rosický, p. 262). Chrudim, 1913.

Ottův slovník naučný, sv. 21. (Fr. Rosický, p. 978), Praha, 1904.

R O S S N E R Josef

nar. - zemř.

Národnost německá. Učitel. Entomolog-amatér - lepidopterolog. Člen Entomologického spolku pro Karlovy Vary a okolí. V r. 1905 z Čech uveden v Entomologen Adressbuch W. Junka, Berlín. V r. 1928 uváděn jako člen

Entomologen-Bund für die Tschechoslowakische Republik - Teplitz-Schö-
nau.

Žil v Karlových Varech, kde pracoval jako učitel, později ředitel
na I. národní škole.

V letech 1887-1897 je uveden v členském seznamu německého Entomo-
logického spolku pro Karlovy Vary a okolí (Entomologischen Vereines
für Karlsbad und Umgebung) jako přispívající člen. Zabýval se sběrem a
studiem motýlů (Lepidoptera) a oblastí jeho lepidopterologických sběrů
a průzkumů bylo Karlovarsko.

R O S T Karl

nar. 1859 - zemř. 1918 v Berlíně.

Národnost německá. Obchodník s hmyzem. Entomolog-koleopterolog. Za Ně-
mecko uveden v roce 1905 v Entomologen Adressbuch W. Junka, Berlín.

Měl obchod s hmyzem a entomologickými potřebami v Berlíně na Rei-
chenbergerstrasse č. 115. Jako entomolog se věnoval sběru a studiu
brouků (Coleoptera). Popsal řadu nových taxonů brouků z Kavkazu a pří-
spěvky publikoval ponejvíce v časopise Deutsche entomologische Zeit-
schrift. Byl v častém osobním i písemném styku s významnými německými
entomology, např. v letech 1879-1900 s Gustavem Kraatzem v Berlíně,
v r. 1885 s Friedrichem Juliem Schilským v Berlíně, v letech 1903-1911
s koleopterologem Eduardem von Bodemeyerem v Berlíně, v r. 1880 s Edga-
rem von Haroldem v Mnichově a jinými.

Do české entomologie zasáhl tento německý koleopterolog tím, že
prováděl sběry brouků na Opavsku a jeho nálezy z této oblasti cituje
ve svém Přehledu brouků ČSR (1927-1930, Brno) MUDr. Ant. Fleischer.

R O U B A L Jan

nar. 16.VIII.1880 v Chudenicích u Klatov - zemř. 23.X.1971 v Praze
Národnost česká. Středoškolský profesor. Přírodovědec, entomolog-koleo-
pterolog, heteropterolog. Zakládající člen Č. spol. ent. od r. 1904,
čestný člen Čs. spol. ent. od r. 1950. Člen Učené Společnosti Šafaří-
kovy v Bratislavě, člen Masarykovy Akademie práce v Praze, dopisující
člen Národního muzea v Praze. Člen entomologických a přírodovědeckých
společností v Berlíně, Paříži, Janově, Madridu, Stavropolu. V roce
1905 uveden v Entomologen Adressbuch W. Junka, Berlín, v letech 1921-
-1930 za ČSR uveden v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň. No-
sitel Řádu práce od r. 1956.

Vychodil obecnou školu v Chudenicích a pak studoval gymnázium v Klatovech. V letech 1900-1905 pokračoval ve studiu přírodních věd na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze. Po ukončení studií se věnoval pedagogické práci a zastával místo středoškolského profesora. V průběhu let postupně působil na gymnáziích v Praze (1906, 1908-1-1909), v Roudnici n. Labem (1907) a na reálce v Příbrami (1909-1919). Po první světové válce se v roce 1919 přestěhoval z Čech na Slovensko, kde služebně působil jako ředitel dívčího gymnázia v Banské Bystrici. V čele této školy byl až do roku 1938, kdy se v důsledku tehdejších politických událostí a tvoření tzv. Slovenského štátu vrátil zpět do Čech. Zakotvil v Praze, kde působil jako ředitel vinohradského gymnázia ještě dva roky. V roce 1940 odešel do výslužby a věnoval se až do svých 91 let celé studiu entomologie.

Prof. J. Roubal začal svou entomologickou činnost koleopterologickým výzkumem, kterému věnoval podstatnou část svého života. V koleopterologii obsáhl všechny čeledě tohoto početného hmyzího řádu a ještě při tom vynikl jako specialista čeledě nejtěžší a nejobsáhlejší - drabčíků (Staphylinidae). Období Roubalova zájmu o výzkum české koleopterofauny zahrnuje dva časové úseky v letech 1892-1919 a 1939-1950. Do prvního časového období spadají počátky jeho entomologické činnosti v době mladosti, kdy podrobně na svých četných sběratelských exkurzích prozkoumal většinu faunisticky významných území Čech a Moravy. Druhý časový úsek zahrnoval jeho koleopterologickou sběratelskou činnost na českých lokalitách po návratu ze Slovenska. Na Slovensku entomologicky působil v letech 1919-1938, kdy probádal mnoho tamnějších rozsáhlých územních oblastí a často sbíral i na mnohých lokalitách bývalé Podkarpatské Rusi. Roubal vždy chápal přírodu jako celek a proto byl nejen znamenitým entomologem, ale velice dobře se vyznal i v ornitologii, botanice, znal mykologii, geologii a byl zaníceným ochráncem přírody. Své studium systematiky a faunistiky hmyzu uměl vhodně spojovat s výzkumem ekologickým i s praktickou činností směřující k ochraně významných přírodních území a přirozených krajinných celků. Roubalův přínos k faunistickému výzkumu Coleopter je možno souhrnně spatřovat ve třech základních příspěvcích. Za první ve velikém množství zjištěných vzácných a méně četných druhů brouků z různých čeledí, označených jako nové pro českou a slovenskou faunu. Za druhé v četných a důkladně zpracovaných lokálních faunistických příspěvcích o Coleopterách z různých československých oblastí a v jeho přesných studiích ekologických, biocenotických a zoogeografických, zpracovaných vždy po pečlivém studiu

v přírodě. Třetím přínosem ve spojení s entomologií a faunistikou byla aktivní Roubalova práce pro ochranu a zachování přírodních krás krajiny. Vedle sběratelské činnosti ve vlasti, podnikl v průběhu let i několik zahraničních výzkumných cest. Dvakrát navštívil Kavkaz a uskutečnil též cesty do Litvy, Jugoslávie, Rumunska a do Alp.

V Roubalově postoji k vědecké práci byla velmi obdivuhodná i ta skutečnost, že ve svých 70ti letech neochabl v aktivitě svojí entomologické činnosti, ale naopak s velkou rozhodností pozměnil zaměření svého dosavadního výzkumného zájmu, soustředil se na jiný hmyzí řád a od studia brouků přešel k aktivnímu studiu ploštic (Heteroptera).

Výsledky badatelské práce prof. J. Roubala se odrážely v jeho literární činnosti, která byla skutečně rozsáhlá a dokumentuje ji více než 500 literárních prací. Jeho hlavním životním dílem, do kterého uložil svoje dlouholeté koleopterologické poznatky ze Slovenska a bývalé Podkarpatské Rusi, je třísvazkový "Katalog Coleopter Slovenska a Podkarpatska" z let 1930-1941. Mimo to publikoval značné množství velkých i menších koleopterologických prací v nejrůznějších domácích i zahraničních odborných časopisech. Když se začal zabývat studiem ploštic, publikoval v období let 1953 až 1969 ještě kolem 40 prací o Heteropterech.

Jméno prof. J. Roubala je též spojeno s rozvojem československé entomologie i s historií Československé společnosti entomologické, jejímž byl zakládajícím členem od roku 1904. Rovněž i po všechna další období její činnosti byl vždy v popředí entomologického výzkumu své vlasti, který prvořadě entomologická společnost se svými členy organizovala. Od roku 1950 po dvanáct let (1950-1961) pracoval ve výboru Čs. spol. ent., kde zastával funkci místopředsedy. V padesátých letech byl též externím spolupracovníkem nově vybudované Entomologické laboratoře při ČSAV, kde spolupracoval na státním úkolu entomologického průzkumu Čech.

Úctu a vážnost k Roubalově osobě a práci vyjádřili četní badatelé tím, že nové taxony z různých řádů hmyzu pojmenovali jeho jménem. Např. bezkřídlou mouchu z Nízkých Tater *Aptilotus roubali* Vimmer (1929), českou vejřitku *Sinarius roubali* Gregor (1939) a z brouků *Aphodius roubali* Balth. (1932), *Patrobus roubali* Mařan (1933), *Leistus roubali* Mařan (1941), *Meloe roubali* Mařan (1942), *Abraeus roubali* Olexa (1958) a řadu jiných.

Roubalova koleopterologická sbírka, která patří k několika největším v Evropě je uložena v entomologickém oddělení Slovenského národní-

ho muzea v Bratislavě. Čítá 164.206 ex. Coleoptera z palearktické oblasti a typový materiál. V r. 1970 přešla do Slovenského národního muzea též sbírka Heteropter v počtu 35.000 ex. Rozsáhlá Roubalova entomologická knihovna obsahující četné unikátní publikace knižní i časopisecké byla zakoupena do ústřední knihovny ČSAV v Praze.

B i o g r a f i e :

- Anonym (Kka): Prof. Jan Roubal šedesátníkem. Krása našeho domova, 32, 1940, p. 179-180.
- Jagemann E.: Vzpomínáme šedesátnin řed. a prof. J. Roubala. Entomologické Listy, 3, 1940, p. 40-41.
- Kálal M.: Muž mnoha zájmů (o prof. J. Roubalovi). Lidové Noviny, 3/48, č. 190/414 ze 16.8.1940, p. 2.
- Pfeffer A.: Jan Roubal sedmdesátníkem. Čas. Čs. spol. ent., 47, 1950, p. 201-203.
- Veselý J.: Prof. Jan Roubal oslavil své pětasedmdesátiny. Ochrana přírody, r. 1956, p. 89.
- Heyrovský L.: Ředitel Jan Roubal osmdesátníkem. Živa, 9, 1961, p. 22.
- Pfeffer A. ("A.P."): Osemdesátiny ředitele Jana Roubala. Čas. Čs. spol. ent., 57, 1960, p. 405-407.
- Heyrovský L., Štys P.: 85 let profesora Jana Roubala. Acta Ent. Bohemoslov., 62, 1965, p. 315-316.
- Burda J.: K devadesátninám přírodovědce Jana Roubala. Pravda, 7.8.1970 p. 5.
- Pfeffer A., Štys P.: K úmrtí profesora Jana Roubala. Sborník Jihočeského muzea v Českých Budějovicích. Vědy přír., 12, 1972, p. 156-158.
- Skuhřavý V.: Za prof. Janem Roubalem. Živa, 20, 1972, p. 21.
- Okáli I.: Pamiatke prof. Jana Roubala (16.8.1880 Chudenice - 23.10.1971 Praha). Zborník Slov. nár. múz. Prír. vedy, 18 (2), 1973, p. 161.
- Korbel L.: Pamiatke profesora Jana Roubala. Biologia, 27, 1972, p. 173-174.
- Likovský Zb.: 23. října zemřel profesor Jan Roubal. Práce Muzea Hradec Králové, A, Vědy přír., 12 (1971) 1972, p. 199-200.
- Veselý J.: Odešli z našich řad. - Prof. Jan Roubal. Ochrana přírody, 26, 1971, p. 246.
- Pfeffer A., Štys P.: In memory of professor Jan Roubal. Acta Ent. Bohemoslov., 69, 1972, p. 423-425.

- Okáli I.: Zbierka profesora Roubala v Slovenskom múzeu. Acta rer. natur. Mus. Slov. Bratislava, 7, 1961, p. 140-141.
- Koleška Z.: Sté výročí narození českého entomologa profesora Jana Roubala (16.VIII.1880 - 23.X.1971). Zprávy Čs. spol. ent. ČSAV, 16, 1980, p. 11-12.
- Kolektiv: Zborník referátov z odborného seminára z príležitosti 100. výročia narodenia profesora Jána Roubala, konaný v dňoch 25.-26. IX.1980 na Táloch. Práce Slovenskej entomologickej spoločnosti pri SAV, 2, 1982, 103 pp.

B i b l i o g r a f i e :

- Špaček K.: Verzeichniss der entomolog. Publikationen des Prof. Jan Roubal. Entomologisches Nachrichtenblatt, Bd. IX, 1935, p. 38-52.
- Pfeffer A.: Seznam prací řed. J. Roubala. Časopis Čs. spol. ent., 47, 1950, p. 204-210.
- Pfeffer A.: Doplněk prací ředitele J. Roubala. Časopis Čs. spol. ent., 57, 1960, p. 406-407.
- Heyrovský L., Štys P.: Bibliografie za léta 1960-1965. Acta Ent. Bohemoslov., 62, 1965, p. 316.
- Štys P.: Bibliografie a doplňky za léta 1964-1970. Acta Ent. Bohemoslov., 67, 1970, p. 429.
- Likovský Zb.: Dodatek k úplné bibliografii prací profesora Jana Roubala. Acta Musei Reginaehradecensis, Série A: Sci. Nat., 13, 1972, p. 133.
- Okáli I.: Doplňky k bibliografii prác prof. Jána Roubala. Acta rer. natur. mus. nat. Slov., Bratislava, 24, 1978, p. 185-186.

R O W L A N D William

nar. 10.IX.1814 v Jiříkově, okr. Děčín - zemř. 20.XI.1888 ve Waldenburgu. Národnost německá. Lesník. Lesní správce, ochránce přírody.

Studoval v Žitavě a v letech 1833-1835 na pražské polytechnice. V období 1836-1838 sloužil v lesním úřadě v Děčíně a později ještě studoval na lesnické akademii v Tharandtu. Po úspěšném absolvování této školy v Tharandtu zůstal a působil tam od roku 1840 v královském saském lesnickém ústavu. 12.XII.1843 byl ustanoven taxátorem na jihočeském panství Nové Hradky, kde pečoval o tamnější rozsáhlé lesy. Později přešel na Slovensko a v letech 1851-1854 byl lesním správcem v Kremnici, r. 1855 jako projektant v Banské Bystrici, r. 1856 jako dočasný poradný v Brezně, v letech 1857-1864 lesmistrem v Bratislavě a v letech

1864-1873 působil jako lesmistr v Oravském Podzámku. Zasloužil se o hospodářskou úpravu a obnovu lesů a aktivně se zabýval ochranou lesních porostů proti škodlivým činitelům. Sledoval v lesích podíl užitečného ptactva na ničení škodlivého hmyzu a napsal o tom pojednání o názvu "Über die durch Vertilgung schädlicher Insecten nützlichen Vögel" (In: Verhandlungen des Vereins für Natur- und Heilkunde zu Pressburg, 4, 1859, p. 33). Dále byl autorem spisu o půdoochranném a vodohospodářském významu vegetace a jako první na Slovensku poukázal na škodlivost imisí stříbrných hutí na jehličnaté porosty v Tajově a navrhl pěstovat a vysazovat odolnější listnáče (r. 1856).

B i o g r a f i e :

Nožička J.: William Rowland a Orava. Zborník Oravského múzea Oravský Podzámok, 1, 1968, p. 35-48.

Urgela J.: William Rowland (1814-1888). Zaslúžilý lesný hospodár a ochránca prírody. Lesnícke, drevárske a poľovnícke múzeum, 1973, p. 69.

Urgela J.: William Rowland (1814-1888). Lesnícká práce, 53, 1974, 2. str. příl. č. 10.

Encyklopédia Slovenska (Rowland W., p. 151). Sv. 5, Veda Bratislava, 1981.

R Ó Z S A Y Emil

nar.

- zemř.

Národnost maďarská. Učitel. Entomolog-amatér - koleopterolog, lepidopterolog.

Žil a působil v Bratislavě, kde pracoval jako učitel.

V entomologii se zabýval studiem brouků (Coleoptera) a motýlů (Lepidoptera). Sběr a průzkum brouků prováděl v okolí Bratislavy a v okolí Košic. V roce 1868 zpracoval a publikoval seznam brouků zjištěných v bratislavském a košickém okolí. Je to práce: "Catalogus Coleopterorum Posonii (Pressburg) et Cassovie (Kaschau) inventorum" (1867/68). Druhý seznam brouků bratislavského okolí z roku 1880 má název: "Enumeratio Coleopterorum Posoniensium" (1880). K těmto dvěma Rózsayovým pracím připojuje prof. J. Roubal v I. dílu svého Katalogu Coleopter Slovenska a Podkarpatska z r. 1930 v bibliografické stati na str. 47 řadu kritických poznámek a připomínek. O motýlech z okolí Bratislavy napsal Rózsay práci: "Verzeichniss der Macrolepidopteren von Pressburg und Umgebung" (1877-1878). Práce uveřejňoval v ročenkách Program des Kath. Obergymnasium Pressburg a dále též Verhandlungen der Vereins

für Natur- und Heilkunde zu Pressburg.

B i b l i o g r a f i e :

Index Litteraturae Entomologicae. Serie II., Bd. 3 (Rózsay E., p. 511),
DDR, Berlin, 1968.

R O Z S Y P A L Jan, Doc., Dr., Ing.

nar. 11.V.1896 ve Vyškově na Moravě - zemř. 19.XII.1980 v Brně.
Národnost česká. Vědecký pracovník v ochraně rostlin, vrchní zemský
rada, přednosta ústavu pro ochranu rostlin, fytopatolog, entomolog, No-
sitel státního vyznamenání "Za vynikající práci". Členem Čs. spol. ent.
od roku 1821, od roku 1941 člen Moravské přírodovědecké společnosti
v Brně. V letech 1926 až 1930 uveden v Entomologen Adressbuch A. Hoff-
manna, Vídeň.

Absolvoval gymnázium ve Vyškově na Moravě, kde také složil matu-
ritní zkoušku. V březnu r. 1915 byl povolán do vojenské služby a po vý-
cviku poslán na frontu. V armádě setrval až do listopadu 1918, kdy se
vrátil z italského bojiště a pak ještě určitou dobu pomáhal při orga-
nizování prvních vojenských útvarů Československé republiky. Vysoko-
školské studium konal soukromě již během první války, kdy byl v roce
1917 zapsán na Vysoké škole zemědělské ve Vídni a v letech 1918-1920
na zemědělském odboru ČVUT v Praze. V roce 1921 přešel k dalšímu stu-
diu na Vysokou školu zemědělskou v Brně. V té době jako posluchač IV.
ročníku již pracoval jako volontér v tehdejší fytopatologické sekci
Zemského výzkumného ústavu zemědělského v Brně. V červnu r. 1922 slo-
žil státní zkoušku a dosáhl titulu inženýra zemědělství. Dne 1.8.1922
byl jmenován definitivně asistentem fytopatologické sekce a 1.1.1938
vrchním komisařem sekce pro ochranu rostlin zemských výzkumných ústavů
zemědělských v Brně. 3.5.1928 získal J. Rozsypal titul doktora technic-
kých věd obhájením disertační práce o názvu: "Bothynoderes punctivent-
ris Germ. jako škůdce cukrovky a jeho přirození nepřátelé". V roce
1946 se habilitoval z celého oboru ochrany rostlin na VŠZ v Brně,
17.6.1946 byl zvolen mimořádným členem Československé akademie zemědě-
lské a 5.8.1946 byl jmenován přednostou ústavu pro ochranu rostlin
v Brně, který vedl až do roku 1951. Od 15.3.1951 nastoupil službu jako
vedoucí výzkumný pracovník, pověřený zřízením oddělení ochrany rostlin
v nově založeném Výzkumném ústavu obilnářském v Kroměříži. Toto oddě-
lení nejen úspěšně vybudoval, ale vychoval v něm i potřebné specialisty
v oboru mykologie, bakteriologie a použité entomologie. V roce 1955
byl povolán zpět do Brna, kde nastoupil v nově založeném detašovaném

pracovišti Parazitologického ústavu ČSAV a pracoval tam až do svého odchodu na odpočinek v roce 1961.

Práce J. Rozsypala ve vědeckém výzkumu zemědělské fytopatologie a entomologie a v praktické aplikaci výzkumu, byla během celé jeho činnosti vedena snahou o zvýšení úrovně vědecké práce na úseku ochrany rostlin.

V užité entomologii byla Rozsypalova činnost charakterizována úsilím o snížení ztrát působených hmyzími škůdci v rostlinné výrobě, vybudováním plánovitě, systematické a ekonomické ochrany zemědělských kultur. Pracoval hlavně na výzkumu škůdců cukrovky, olejnin, obilnin a ovocných stromů a na metodikách praktické ochrany. Byl u nás prvním, kdo zaváděl biologické metody hubení škůdců a sledoval patologii škodlivého hmyzu. Sledoval rovněž výskyt a rozšíření hmyzohubných hub, studoval jejich vývoj, patologické působení a jejich hospodářský význam. Z četných entomologických prací J. Rozsypala je možno pro příklad uvést: "Poznámky k invasi zavíječové" (1922), "Velké množství smutníka jílkového na Moravě" (1922), "Ochrana polních kultur proti rýhonosci *Bothynoderes punctiventris* a lalokonosci *Otiorrhynchus ligustici*" (1927), "Hnědý mol jablonový (*Simaethis pariana* L.) škůdce jabloní na Moravě v roce 1927 a 1928" (1928), "Květopas ostružníkový - *Anthonomus rubi* Hrbst." (1929), "Několik poznámek o puklici švestkové - *Lecanium coryli* L. na jasaněch a na ní cizopasících houbách" (1933), "Několik příspěvků k poznání zobonosky *Rhynchites* (*Coenorrhinus*) *pauxillus* Germ." (1938), "Výskyt a rozšíření krtonožky na Moravě" (1945), "Zrnokaz hrachový (*Bruchus pisorum* L.) v podmínkách ČSR a boj proti němu" (1956), "Příspěvek k poznatkům o entomofágních houbách (*Entomophthora-ceae*) v ČSR" (1958) a jiné. V brněnském pracovišti Biologického ústavu ČSAV se podílel na zkoumání lékařsky a veterinárně důležitého dvoukrídleho hmyzu a to zvláště synantropních druhů much. Sledoval hlavně ekologii karnivorních larev bzučivek druhů *Lucilia sericata* Meig. a *Lucilia caesar* L., jejichž hygienicky závažné tzv. "městské", populace jsou výživou závislé na organických odpadcích z domácností. Okrajově, ale hluboce zasvěceně zasáhl i do biologického boje aplikací predátorů (proti vlnatce krvavé) a do virologie (vztah mšic k virozám brambor) aj. J. Rozsypal byl průkopníkem směru, který je v ochraně rostlin označován jako integrovaný boj proti hmyzím škůdcům.

B i o g r a f i e :

Kratochvíl J.: Docent ing. Dr. Jan Rozsypal. Zoologické Listy, 6, 1957, p. 192-195.

- Kvíčala B. A.: K sedmdesátinám docenta Dr. Ing. Jana Rozsypala. Sborník ÚVTI Ochrana rostlin, 2, 1959, p. 161-162.
- Anonym: Jubileum (Doc. Dr. Ing. J. Rozsypal 70 let). Za vysokou úrodu, 4, č. 6, 1966, p. 235.
- Povolný D.: Jan Rozsypal - sedmdesátník. Acta Ent. Bohemoslov., 64., 1967, p. 166-169.
- Kvíčala B. A.: Docent Ing. Dr. Jan Rozsypal pětasedmdesátníkem. Sborník ÚVTI Ochrana rostlin, 8., 1972, p. 142.
- Špaček J.: Jan Rozsypal. Mykologický sborník, 48., č. 9-10, 1971, p. 156-160.
- Benada J.: Jan Rozsypal - 80 let. Sborník ÚVTI - Ochrana rostlin, 12., 1976, p. 163-164.
- Čača Z.: Za docentem ing. dr. Janem Rozsypalem. Acta Univ. Agric. Fac. Agro Brno, 29., č. 3-4, 1981, p. 355.
- Kvíčala B. A.: Vzpomínka na Doc. Ing. Dr. Jana Rozsypala. Sborník ÚVTIZ - Ochrana rostlin, 17., 1981, p. 157-158.
- Povolný D.: Associate Professor Ing. Dr. Jan Rozsypal died. Acta Ent. Bohemoslov., 79., 1982, p. 78-80.

B i b l i o g r a f i e :

- Zoologické Listy, 6., 1957, p. 194-195.
- Acta Entomologica Bohemoslovaca, 64., 1967, p. 167-168; 79., 1982, p. 80.
- Mykologický sborník, 48., č. 9-10, 1971, p. 160.

R U D A Josef, Med. Dr.

nar. 17.III.1807 v Chrudimi - zemř. 16.III.1875 v Praze.
 Národnost česká. Lékař, knihovník, přírodovědec. Člen Fysiokratické společnosti v Praze.

Studoval lékařství na pražské univerzitě, kde v roce 1834 promoval a získal lékařský diplom. Po studiích konal lékařskou praxi ve středních Čechách na Kouřimsku. Později přešel do Prahy a od roku 1842 byl činným v Českém muzeu, kde se stal asistentem a později kustosdem muzejní knihovny. Od roku 1861 byl pověřen funkcí druhého knihovníka.

Z přírodních věd se zajímal především o botaniku a své botanické sběry prováděl v okolí Prahy, na Berounsku i na jiných lokalitách. Jeho herbář získal darem Klub přírodovědecký v Praze. Napsal řadu menších článků uveřejněných v Časopise Českého muzea. V r. 1872 zpracoval botanicko-historickou črtu "Mistr Jan Černý a jeho herbář z roku 1517".

Pro užitou zemědělskou entomologii má z historického hlediska význam jeho práce "Ponrava brouka střevlce obilního - *Zubrus gibbus* Clairv." (Hlas, Prag, 5., 1866, No. 23), která je jednou z prvních zpráv zpráv o Hrbáči osenním - hmyzím škůdci mladého obilí u nás.

B i o g r a f i e :

Ottův slovník naučný. Sv. 22 (Kuda J., p. 60), 1904, Praha.

R U D O L F A d o l f

nar. 9.X.1890 v Krakově (PLR) - zemř. 30.I.1969 v Ostravě.
Národnost česká. Vinárník, zaměstnanec RaJ, pracovník muzea. Entomolog - amatér - lepidopterolog. Člen Přírodovědecké společnosti v Ostravě.

Vychodil měšťanskou školu v Ostravě a pak vystudoval dvouletou obchodní školu v Hradci Králové. Po ukončení studia se vrátil do Ostravy a vyučil se číšníkem v otcově vinárně. Po vypuknutí první světové války byl jako voják základní služby poslán hned v počátku na frontu a v roce 1916 těžce raněn do ruky a do nohy. Po vyléčení byl demobilizován. Po první válce si zařídil ve Slezské Ostravě vlastní vinárnu, kterou vedl až do roku 1948, kdy přešel pracovat do ostravských Restaurací a Jídelen. V roce 1960 byl přijat jako řádný zaměstnanec Ostravského muzea, odkud v říjnu 1968 odešel do důchodu.

V entomologii se od roku 1908 věnoval sběru a studiu motýlů (Lepidoptera). V roce 1912 se seznámil s hymenopterologem V. Zavadilem, který ho uvedl do Přírodovědecké společnosti v Ostravě, kde přišel do styku s jinými slezskými entomology jako byl Pekarský, Biener, Kostelník a jiní. Až do konce první světové války sbíral převážně na Ostravsku, hlavně v Polanském lese, v Bártovicích a na lokalitě "Pod skalami" u řeky Lučiny ve Slezské Ostravě. Často sbíral i na jiných místech ve Slezsku a na Moravě. V roce 1920 zajel poprvé sbírat na Slovensko a v letech 1921-1922 dočasně změnil své ostravské působiště za pobyt na Slovensku. Specializoval se na rod *Zygaena* F. a začal provádět systematické lovy vřetenušek Slovenska v okolí Liptovského Mikuláše, kde provedl průzkum dolin i horských svahů blízkého i vzdáleného okolí. V roce 1923 sbíral v oblasti Malé Fatry, v letech 1924-1925 v okolí Strečna a v letech 1926-1928 se věnoval sběrům v okolí Žiliny. V roce 1929 znovu navštívil fatranskou oblast (Lubochňu pod Fatrou) a v roce 1930 začal sbírat u Beluše, Slatiny a ve Strážovských vrších po levém břehu řeky Váhu, v roce 1935 lovil u Tisovce ve Slovenském Krušnohoří na východním Slovensku.

V roce 1936 navštívil v měsíci červnu Podkarpatskou Rus (Iršava, Ilnice, Bílky). Po dobu německé okupace (1939-1945) nemohl v průzkumu Slovenska pokračovat, věnoval se proto systematickému sběru vřetenušek na Moravě. Po druhé válce se od roku 1948 do roku 1962 věnoval dále systematickému faunisticko-lepidopterologickému průzkumu vřetenušek Slovenska (sbíral na lokalitách Velká Fatra, Bojnice, Plešivec a Domica, Šafaříkovo, Martin, Filakovo, Michalovce-Vinné, Oresko). Své dlouholeté poznatky a zpracované sběry slovenských vřetenušek uvedl v rozsáhlé faunistické práci "Vzpomínky na lovy vřetenušek (*Zygaena*) na Slovensku" (In: Přírodovědecký sborník k 60. výročí Přírodovědecké společnosti v Ostravě, 1968). Z dalších publikovaných prací A. Rudolfa je možno uvést: "Píďalky ostravského kraje" (Sbor. Př. spol. v Ostr., 9/1948), "Nigristické tvary *Celerio euphorbiae* L. - Lep. Sphingidae" (Přír. sbor. Ostr. kraje, 10/1949), "Nová lokalita *Ptachopeda muricata* Hufn. (Lep., Geometridae) na Ostravsku" (Přír. sbor. Ostr. kraje, 11/1950). Jako přední člen Přírodovědecké společnosti v Ostravě publikoval v roce 1960 "Poznámky k činnosti entomologické sekce Přírodovědecké společnosti v Ostravě za léta 1931-1958" (Přír. čas. slez., 21/1960). A. Rudolf měl četné styky se zahraničními entomology, s nimiž měnil své sběry a též velmi ochotně dával jiným vědeckým pracovníkům k dispozici údaje o svých nálezech, takže je jeho jméno uváděno v řadě domácích i zahraničních publikací.

Rudolfovy cenné sbírky motýlů jsou uloženy: Lepidoptera, cca 35.000 ex., zejména *Zygaenidae* z palearktické oblasti ve Slezském muzeu v Opavě a Lepidoptera, cca 4.800 ex. z Československa v Městském muzeu v Ostravě.

B i o g r a f i e :

Tesař Z.: Nekrolog - In memoriam Adolf Rudolf. In memoriam Adolf Rudolf. Časopis Slezského muzea. A., Vědy přír., 18., 1969, p. 207-208.

R U D O L P H Karl, Prof., PhDr.

nar. 11.IV.1881 Teplice-Šanov - zemř. 2.III.1937 v Praze.

Národnost německá. Vysokoškolský profesor, botanik.

Byl profesorem systematické botaniky, paleobotaniky a fytoogeografie na přírodovědecké fakultě německé univerzity v Praze. V roce 1919 se habilitoval prací o jihočeských rašeliništích a další svou vědeckou činnost věnoval důkladnému pyloanalytickému výzkumu hlavních českých rašelinných oblastí. Uveřejnil řadu hodnotných studií o rašeliništích

jižních Čech, Krušnohoří a Krkonoš.

Vedle své hlavní práce v oblasti botaniky se oddychově a zájmově věnoval sběru motýlů (Lepidoptera), které sbíral na četných lokalitách v uvedených oblastech při provádění svých botanických výzkumů. Jeho entomologickou činnost zhodnotil Dr. Walther Horn v biografické vzpomínce z roku 1937 v časopise *Arbeiten über morphologische und taxonomische Entomologie*, Berlin-Dahlem.

B i o g r a f i e :

Domin K.: Věda přírodní (Rudolph K., p. 123), 18., 1937.

Podpěra J.: Příroda (Rudolph K., p. 122), 30., 1937.

Klika J.: Časopis Národního muzea (Rudolph K., 77), 1937.

V časopise *Natur und Heimat*, 8., 1937, před str. 3 je uveřejněn portrétní snímek prof. K. Rudolpha.

R U F F I N Y Samuel

nar. 1770 - zemř. 22.VI.1816 ve Velkém Slavkově.

Národnost maďarská. Evangelický farář, učitel, včelař.

Byl duchovním a působil jako ředitel školy v Dobšíně, v Štósu a od roku 1808 jako evangelický farář ve Velkém Slavkově.

Aktivně se zabýval praktickým včelařením a své zkušenosti zveřejnil v několika včelařských publikacích.

B i o g r a f i e :

Tibenský J. a kol.: Biobibliografia přírodních, lékařských a technických vied na Slovensku do roku 1850 (Ruffiny S., p. 565), I., Matica Slovenská, Martin, 1976.

B i b l i o g r a f i e :

Gaedicke R., Smetana O.: *Ergänzungen und Berichtigungen zu Walter Horn und Sigmund Schenkling: Index Litteraturae Entomologicae, Serie I., bis 1863. Teil II., L-Z* (Ruffiny S., p. 231). In: *Beiträge zur Entomologie*, 34., 1984, Berlin.

R U M Y (Rumi) Karol Jurač, PhDr.

nar. 18.XI.1780 Spišská Nová Ves - zemř. 5.IV.1847 Ostrihom (MLR).

Národnost slovenská. Spisovatel, polyhistor, pedagog. Přírodovědec. Od roku 1815 čestný dopisující člen Císařsko-královské vědecké společnosti ve Vídni a Praze.

Studoval v Kežmarku a v Debrecíně. V roce 1800 odešel na univer-

zitu do Göttingenu, doktorát filozofie získal ve Wittenbergu. Od roku 1803 působil ve výchovném ústavu rektora Podkonitzkého v Kežmarku, kde vyučoval matematiku a německou filologii. V roce 1805 přešel na gymnázium do Českého Těšína, později učil ve Spišské Nové Vsi a v letech 1821-1824 byl prorektorem na evangelickém lyceu v Bratislavě, odkud odešel do Vídně. Po přestupu na katolicismus přijal v roce 1828 místo profesora uherského práva v ostráhomském semináři. Byl členem četných učených společností ve střední Evropě a členem Spolku milovníků slovenské řeči a literatury. Zabýval se zemědělstvím a z přírodních věd hlavně botanikou a zoologií.

Pro historii slovenské entomologie mají význam jeho faunistické průzkumy a sběry, které v mládí prováděl v okolí Spišské Nové Vsi. Přehled získaného hmyzu zpracoval ve dvou pracích o entomofauně Spišské Nové Vsi a okolí z let 1805 a 1807. Z jazykového hlediska je z té doby velmi cenné jeho připojení slovenských jmen hmyzu. Jsou to práce: "Versuch einer Iglóer entomographischen Fauna" (In: Bredetzky S.: Beiträge zur Topographie Ungarns, IV., 1805, p. 220-238) a "Fortsetzung des Versuches einer Iglóer entomographischen Fauna" (In: Bredetzky S.: Neue Beiträge zur Topographie und Statistik des Königreichs Ungarn, 1807, Wien, p. 334-352). Publikoval též články z oboru včelařství.

B i o g r a f i e :

Encyklopédia Slovenska (Rumy K. J., p. 174). Sv. V., Veda-Bratislava, 1981.

Tibenský J. a kol.: Biobibliografie přírodních, lékařských a technických věd na Slovensku do roku 1850 (Rumy K. J., p. 567-570).

I. díl, Matica Slovenská, Martin, 1976.

B i b l i o g r a f i e :

Gaedike R., Smetana O.: Ergänzungen und Berichtigungen zu Walter Horn und Sigmund Schenkling: Index Litteraturae Entomologicae, Serie I., bis 1863. Teil II. L-Z (Rumy K. J., p. 231). In: Beiträge zur Entomologie, 34., Berlin.

R U P I Č Jiří

nar. 20.XI.1911 v Zahrádkách u České Lípy - zemř. 24.II.1981 v Praze. Národnost česká. Drogista, technický úředník. Entomolog-amatér - koleopterolog. Členem Čs. spol. ent. od roku 1936.

Vystudoval průmyslovou školu v Praze a po maturitě působil jako úředník a asistent drogerie. Po druhé válce zastával místo technického

úředníka národního podniku Medika-léčiva v Praze.

Od mládí projevoval velkou lásku k přírodě a odtud pramenil jeho zájem o entomologii. Věnoval se sběru a studiu brouků (Coleoptera), zejména čeledím Cerambycidae a Carabidae. Sbíral převážně v okolí svého rodiště Zahrádek u Č. Lípy (např. v červnu r. 1956 zde na bažinatém terénu v rákosí našel pro Čechy nový druh brouka *Oedemera croceicollis* Gyll.) a kolem Prahy prováděl řadu let faunistický průzkum v okolí Všenor, kam jezdil na letní byt. V této oblasti se věnoval sběru tesaříků (Cerambycidae) a ze vzácnějších druhů zde např. zjistil *Saphanus piceus* Laich. a *Necydalis major* L. Pozoruhodný byl jeho sběr většího počtu exemplářů u nás dosud velmi vzácného tesaříka *Phymatodes lividus* Hampe, který se vyvíjel ve skladu jeho pracoviště v dubových obručích sudů s chemikáliemi. Pro zdravotní potíže se ve vyšším věku nemohl již entomologii aktivně věnovat a svou sbírku brouků rozdál.

R U S S E G E R Josef von

nar. 18.X.1802 v Salzburgu - zemř. 20.VI.1863 v Banské Štiavnici. Národnost německá. Báňský inženýr, geolog. Průzkumník, cestovatel, sběratel přírodnin. Od roku 1848 člen Vídeňské Akademie věd.

V letech 1823-1826 studoval na Báňské a lesnické akademii v Banské Štiavnici a pak pracoval v Gasteině v jižním Solnohradsku. V roce 1835 vedl studijní výpravu geologického průzkumu v Africe a při zpáteční cestě provedl geologický průzkum v Řecku. Později prováděl průzkum i v jiných zemích jižní Evropy a Asie. Po návratu z badatelských cest byl jmenován báňským radou při Dvorní komoře ve Vídni. Prováděl průzkum solných dolů v Tyrolsku a ve Wieliczce v Polsku. V roce 1850 se stal ředitelem baňskoštiavnické akademie. Byl autorem publikace "Reisen in Europa, Asien und Afrika" (Stuttgart, 1841). Na svých cestách se zabýval též sběrem přírodnin (nerosty, rostliny, hmyz) a v uvedeném spisu zahrnujícím výzkumné období z let 1835-1841 uvádí údaje a obrazové tabule o hmyzu, který v navštívených zemích a oblastech zjistil.

B i o g r a f i e :

Encyklopedie Slovenska, sv. 5 (Russeger J. +, portrétní snímek, p. 178). Veda, Bratislava, 1981.

Tibenský J. a kol.: Biobibliografia přírodných, lékařských a technických vied na Slovensku do roku 1850 (Russeger J., p. 572). I. sv., Matica Slovenská, Martin, 1976.

B i b l i o g r a f i e :

Gaedike R., Smetana O.: *Ergänzungen und Berichtigungen zu W. Horn und S. Schenkling: Index Litteraturae Entomologicae, Serie I., Teil II., L-Z* (Russeger J., p. 232). In: *Beiträge zur Entomologie*, 34., 1984, Berlin.

R Ů Ž I Č K A Antonín

nar. 20.IX.1883 v Kameničkách u Hlinska v Čechách - zemř. 28.VII.1943 1943 v Třebíči. Národnost česká. Středoškolský profesor. Přírodovědec, mykolog, ornitolog a entomolog. Členem Č. spol. ent. od roku 1905. Zakladatel a předseda Přírodovědeckého klubu v Třebíči. V roce 1930 je za ČSR uveden v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň.

Studoval gymnázium v Chrudimi a po jeho ukončení se začal nejprve věnovat studiu dějin hudby. Jeho znalosti hudby nebyly jen teoretické, neboť byl znám jako výborný klavírista, který několikrát působil jako host v České filharmonii. Jeho zájem o přírodu a přírodní vědy v něm však zvítězil, proto se věnoval jejich studiu na Karlově univerzitě v Praze. Po aprobaci z přírodopisu, matematiky a fyziky začal svou učitelskou dráhu na reálném gymnáziu v Chrudimi, později působil na ženském učitelském ústavu v Kladně a na gymnáziích v Plzni, Domažlicích, Zlatých Moravcích a v Bratislavě. V letech 1928-1941 učil na gymnáziu v Třebíči, odkud odešel do výslužby.

V entomologii se jeho hlavní zájem soustředil na řády Coleoptera a Lepidoptera. Specializoval se na studium čeledi slunéček (Coccinellidae), které sbíral z celého světa. K zájmu o tuto čeleď jej přivedlo studium variability, kdy právě zástupci této čeledě tvoří velmi četné a rozmanité aberace. Z tohoto studia vznikly jeho práce "Několik nových forem slunéček - Coccinellidae, Col." (1943) a "Pět nových forem slunéček - Coccinellidae, Col." (1943). Po dvanáct let sestavoval klíč k určení všech zástupců této čeledi, který byl podkladem k jeho dalším pracem "Přehled forem slunéčka sedmítečného - *Coccinella septempunctata* L." (1941) a "Přehled palearktických druhů a forem rodu *Coccinella* L." (1942). Zájem o variabilitu jej vedl také k termickým experimentům s babočkami a rovněž pěkné výsledky získal s hybridací lyšajů. Neméně jej zajímala i faunistika hmyzu a napsal několik příspěvků k poznání entomofauny naší vlasti. Napsal např. "Motýlové okolí Chrudimě" (1909), "Příspěvek k sústavnému výzkumu fauny Lepidopter Slovenska" (1924-31), "Zajímavější druhy Macrolepidopter na Třebíčsku" (1936),

"Poznámky k broučí fauně třebíčského kraje" (1937) a v posledních letech života studoval též Odonata třebíčského okresu. Vykonal zahraniční sběratelské cesty do Alp a na Balkán, ale největší sběratelský zájem ve vlasti soustředil na průzkum Chrudimska a Třebíčka. Byl v čas-
tém styku se zahraničními sběrateli, se kterými prováděl výměnu, zvláště v čeledi Coccinellidae. Shromáždil bohatou sbírku Coleoptera palearkt. a Lepidoptera palearkt., tropických sluněček a Odonata třebíčského okresu. Ant. Růžička měl široký rozhled nejen v entomologii, ale i v jiných úsecích přírodních věd. Byl dobrým znalcem ptáků a zajímal se o mykologii. Byl též horlivým čtenářem, dobrým znalcem literatury a aktivním turistou. 8. února 1936 zahájil svou činnost Přírodovědecký klub v Třebíči, jehož byl A. Růžička spoluzakladatelem a prvním předsedou. Byl kustodem zoologických sbírek třebíčského městského muzea a dopisujícím členem Vlastivědného muzea v Bratislavě.

B i o g r a f i e :

Hloušek K.: Vzpomínka na zemřelého zakladatele Přírodovědeckého klubu v Třebíči, přítele prof. Ant. Růžičku. Sborník Přírodovědeckého klubu v Třebíči, 4., 1939-1944 (1946), p. 7-8.

Stehlík J. L.: Prof. Růžička jako vědec. Sborník Přírodovědeckého klubu v Třebíči, 4., 1939-1944 (1946), p. 9-11.

Šilhavý V.: + Prof. Antonín Růžička. Entomologické Listy (Folia Entomologica), 7., 1944, Brno, p. 95-96.

B i b l i o g r a f i e :

Entomologické Listy - Folia Entomologica, 4., 1944, Brno, p. 96.

R Y B Á Ř Josef

nar.

- zemř.

Národnost česká. Zemědělec, zemědělský publicista.

Sledoval hmyz v polních podmínkách a zabýval se ochranou hospodářských plodin proti chorobám a hmyzím škůdcům. Své praktické zkušenosti a poznatky uveřejňoval v zemědělských časopisech v polovině minulého století. Napsal: "Hmyz, mouchy ve chmelnicích" (Ponaučné i zábavné listy pro polní hospodáře a řemeslníky v Čechách, 5., 1842, p. 280-281), "Potřeba sbírání housenek letošního roku" (Týdeník polního, lesního a domácího hospodářství, 1., 1851, p. 107-108), "O housenkách na ovocném stromoví" (Týdeník polního, lesního a domácího hospodářství, 3., 1853, p. 358-359), "Kterak jsem svoji řepku vápnem zachoval před housenkami" (Hospodářské noviny, 6., 1855, p. 365).

R Y D L Otakar, Ing.

nar. 6.II.1899 - zemř. 10.XI.1974 v Praze.

Národnost česká. Entomolog-amatér - koleopterolog. Člen Čs. spol. ent. od roku 1963.

V entomologii se věnoval sběru a studiu brouků (Coleoptera). Specializoval se na čeleď drabčíkovitých (Staphylinidae) ČSSR.

R Y T Í Ř Jaroslav, MVDr.

nar. 1887 v Krpech u Mělníka - zemř. 6.V.1939 Krpy u Mělníka.

Národnost česká. Veterinární lékař. Včelař, včelařský publicista. Členem Čs. spol. ent. od roku 1925. V letech 1926-1930 za ČSR uveden v Entomologen Adressbuch A. Hoffmanna, Vídeň. Člen Československé akademie zemědělské.

Po absolvování střední školy, dostal stipendium ke studiu na Vysoké škole veterinární ve Lvově, kde mimo jiné získal bohaté znalosti v mikroskopii a histologii. Hned po studiích nastoupil vojenskou službu a odjel na frontu do Tyrol, kde měl příležitost zkoumat choroby včelího plodu. Po návratu do Čech začal působit jako praktický veterinární lékař v rodných Krpech. Ve volném čase se začal věnovat včelařství, zvláště studiu morfologie a chovu včel. Na základě svého studia a poznatků pochopil, že je nutno dopodrobna znát stavbu těla a fyziologii užitečného organismu včely, aby bylo možné zlepšovat technologii a stabilizovat zdravotní stav včelstev, jež je podmínkou vrcholné užitkovosti. Formuloval principy tlumení a prevence roztočové a nosemové nákazy. S předstihem se ve své době zabýval i dědičnými dispozicemi k včelím parazitárním chorobám, které společně s nepříznivými abiotickými vlivy oslabují nebo decimují celé včelíny.

J. Rytíř byl organizačně a aktivně činný též v redakcích včelařských listů a ve včelařských organizacích. V letech 1926-1935 byl spolupracovníkem Včelařských rozhledů a 1937-1939 šéfredaktorem Českého včelaře. V období 1936-1939 působil také jako redaktor včelařských příruček a v letech 1937-1939 zastával funkci tajemníka Věslovanského svazu včelařského v Praze. Vedle organizátorské činnosti věnoval velmi mnoho práce odborné včelařské publicitě. V roce 1926 vydal názornou a dlouho nestárnoucí monografii "Anatomie včely medonosné (*Aphis mellifica* L.)" a mimo to zpracoval mnoho prací a příspěvků z oborů anatomie, biologie a genetiky včel, dále o včelích nákazách a nemocech, o plemeném chovu včel a včelařské chovatelské praxi, uváděl i příspěvky z or-

ganizační činnosti včelařských institucí, dějin včelařství v Čechách a jiné. Z prací J. Rytíře je pro příklad možno uvést: "Chov temné včely domácí" (Včela moravská, 1929), "O počátcích plemenného chovu na Moravě" (Včelařské rozhledy, 1932), "Vliv životních podmínek na fenotyp včel" (Včelařské rozhledy, 1933), "Včela kavkazská" (Včelařské rozhledy, 1933), "Nosema včel" (Včelařské rozhledy, 1924), "Nákaza roztočová" (Včelařské rozhledy, 1928), "Květolib včelí" (Český včelař, 1936), "Zavíječ voskový" (Český včelař, 1937), "Chovatelské odbory a jejich poslání" (Včelařské rozhledy, 1935), "Staré zkušenosti o dědičnosti včel" (Včelařské rozhledy, 1934), "Styk s cizinou" (Český včelař, 1936) a jiné. Rytířova práce v organizaci plemenného chovu včel a ve stěžejně významném úseku patologie včel, značně přispěla k pokroku českého včelařství.

B i o g r a f i e :

- Brenner O.: Med. Vet. Jaroslav Rytíř, jeho životní dílo. Včelařský sborník 1938-1941. Praha, 1941, p. 7-29.
- Brenner O.: Med. Vet. Jaroslav Rytíř, jeho život a dílo. Včelařský kalendář 1942. Praha, 1941, p. 30-33.
- Dyk V.: Zvěrolékař Jaroslav Rytíř, vzor odborníka specialisty (Včelařství). Veterinářství, 14., 1964, p. 235-236.
- Haragsim O.: Jaroslav Rytíř (1887-1939). Včelařství, 32., 1979, p. 116.
- Čižmarik J.: Významní světoví včeláři. MVDr. J. Rytíř. Včelár, 48., 1974, č. 5, 2 str. obálky.

B i b l i o g r a f i e :

- Nepraš J.: České včelařství. SZN Praha, 1971. (Rytíř J., p. 138-139, 152-153, 229, 245-246, 266, 274, 279, 291, 294).

R Z E H A K Emil

nar. 23.IX.1856 Nový dvůr u Nikolčic - zemř. 3.II.1934 v Brně.
Národnost německá. Chemik. Ornitolog, botanik.

Působil jako tovární chemik v Opavě a v Brně. Ve své přírodovědecké činnosti se zabýval převážně studiem ptáků a v okolí Opavy prováděl floristické průzkumy. Ve vztahu k entomologii napsal a v časopise Ornitologische Monatsschrift publikoval několik prací, ve kterých se zabýval hmyzem jako ptačí potravou a statistikou v poměru užitečného a škodlivého hmyzu v ptačí potravě.

B i o g r a f i e :

Jedlitschka H.: Mitt. naturw. Ver. Tropau, 27., 1935, (Rzehak E., p. 3-10, je uveden portrétní snímek).

B i b l i o g r a f i e :

Index Litteraturae Entomologicae. Serie II., Bd. 3. (Rzehak E., p. 528). DDR, Berlin, 1968.

Ř

Ř E Z Á Č Miroslav, Doc., Ing., CSc.

nar. 11.X.1913 ve Vrchoslavicích - zemř. 26.VIII.1985 v Brně.

Národnost česká. Zemědělský inženýr, vysokoškolský učitel, docent oboru ochrana rostlin, entomolog.

Absolvoval zemskou vyšší hospodářskou školu v Přerově na Moravě a nastoupil zemědělskou praxi, kde setrval až do nástupu základní vojenské služby. Po vojně se zapsal ke studiu Vysoké školy zemědělské v Brně, bohužel jeho studium bylo v roce 1939 ve 3. ročníku přerušeno nacistickou okupací a uzavřením českých vysokých škol. Odešel do zemědělské praxe a po dobu válečného období pracoval jako hospodářský asistent a správce na několika velkostatech na Moravě. Po okupaci a po novém otevření vysokých škol dokončil studium VŠZ v Brně, kde v roce 1946 získal diplom zemědělského inženýra. Od 1. října 1946 nastoupil v ústavu hospodářské fytopatologie VŠZ v Brně, kde pracoval pod odborným vedením prof. dr. Eduarda Baudyše jako asistent. V roce 1949 složil rigorozní zkoušky a po předložení rigorozní práce na téma "Příspěvek k poznání některých škůdců sušené papriky s ohledem na ochranu proti nim" byl promován doktorem technických věd. V roce 1960 předložil a úspěšně obhájil kandidátskou disertaci "Škůdci z rodu *Argyresthia*" a získal vědeckou hodnost kandidáta zemědělsko-lesnických věd. V roce 1965 byl jmenován a ustanoven docentem na katedře zemědělské entomologie a fytopatologie AF VŠZ v Brně, kde přednášel zemědělskou entomologii posluchačům fyto technického a zahradnického oboru. Jako vysokoškolský učitel byl činný nejen na úseku výchovně vzdělávacím, ale i na úseku vědecko-výzkumném a aktivně spolupracoval se zemědělskou praxí. V pedagogické práci dovedl vhodně a citlivě propojovat teoretické znalosti s praktickými poznatky a zkušenostmi. Aktivně se podílel na zabezpečení potřebné literatury pro přednášky a praktická cvičení studentů pečlivě připravenými skripty a sepsáním četných kapitol o hmyzích

škůdcích do vysokoškolských učebnic ochrany rostlin.

Ve výzkumné činnosti se vypracoval na výborného diagnostika v oboru zemědělské entomologie a svou pozornost zaměřil na řešení problémů zemědělské velkovýroby. Prostudoval biologii celé řady hmyzích škůdců pěstovaných zemědělských plodin a propracoval ochranná opatření proti nim. Velkou pozornost věnoval bionomii některých druhů rodu *mo-lovek* (*Argyresthia*, *Lepidoptera*) na ovocných stromech a možnostem ochrany proti nim. Prostudoval některé biologické problémy makadlovky kmínové (*Depressaria nervosa* Haworth) a podílel se na systematických studiích čeledi klíněnkovitých (*Lithocolletidae*, *Lepidoptera*). Zhodnotil praktický význam parazita pilatky švestkové, lumčíka *Bracon maculiger* Wesm. a svou pozornost zaměřil i na hmyzí původce hálek na plodnicích houby ryzce obecného. V období nástupu chemizace do zemědělství, věnoval ve zvýšené míře pozornost sledování účinnosti jednotlivých insekticidů na hmyzí škůdce a získal rozsáhlé znalosti fytofarmacie a fytofarmakologie. Problematika zemědělské entomologie tvořila náplň většiny Řezáčových původních prací a vědeckých sdělení. Pro praxi publikoval řadu vědeckopopulárních článků a přednesl mnoho odborných přednášek na téma ochrany rostlin proti chorobám a škůdcům. Přispíval odbornými hesly do *Naučného zemědělského slovníku*, podílel se na překladu odborných knih ze zahraničí a zpracoval námět pro výukový film o škůdcích cukrové řepy. Byl dlouholetým členem redakční rady odborného časopisu *Sborník ÚVTIZ - Ochrana rostlin*.

B i o g r a f i e :

Čača Z.: Šedesátiny doc. ing. Miroslava Řezáče, CSc. *Acta univ. agric. Brno*, 21., 1973, p. 646.

Čača Z.: Doc. Dr. Ing. Miroslav Řezáč, CSc., pětadesátníkem. *Sborník ÚVTIZ - Ochrana rostlin*, 15., 1979, p. 3-4.

Čača Z., Kvíčala B. A.: Doc. ing. dr. Miroslav Řezáč, CSc. sedmdesátníkem. *Sborník ÚVTIZ - Ochrana rostlin*, 20., 1984, p. 77-79.

Kvíčala B. A.: Nekrolog - Doc. ing. dr. Miroslav Řezáč, CSc., zemřel. *Sborník ÚVTIZ - Ochrana rostlin*, 21., 1985, p. 305.

B i b l i o g r a f i e :

Sborník ÚVTIZ - Ochrana rostlin, 20., 1984, p. 78-79.

Smetana O.: Entomologická bibliografie Československa 1951-1960 (Řezáč M., p. 36, 104, 169, 172, 176, 179). *Academia Praha*, 1969.

Ř E Z B A Josef

nar. 18.III.1900 - zemř. 1971 v Praze

Národnost česká. Zaměstnanec ČSD. Entomolog-amatér - lepidopterolog.
Členem Čs. spol. ent. od roku 1938.

Žil v Praze a pracovně působil jako železniční zřízenec ČSD.

V entomologii se zabýval sběrem a studiem motýlů (Lepidoptera).
Sběry prováděl v pražském okolí. Ve druhé polovině třicátých let prováděl pravidelný lepidopterologický průzkum Karlštejska. 30.5.1937 chytil na Karlštejně 1 ex. pro Čechy nového druhu motýla *Hadena texturata* Alph. (cit. A. Silbernagel v Čas. Č. spol. ent., 36., 1939, p. 22) a v letním období roku 1939 při lovu na světlo 3 ex. vzácného, do té doby v Čechách neznámého, druhu motýla *Plusia modesta* Hb. (cit. Fr. Vo-pršal v Čas. Č. spol. ent., 37., 1940, p. 7). Lepidopterologickými údaji ze svojí sbírky přispěl do "Prodromu Lepidopter Slovenska" prof. dr. K. Hrubého z r. 1964, kde jsou jeho údaje uvedeny pod značkou "Řa.".

Ř Í Č A N Gustav

nar. 21.VII.1867 v Borové u Přibyslavi - zemř. 6.VII.1939 ve Vsetíně.
Národnost česká. Duchovní, evangelický farář. Přírodovědec, botanik.

Středoškolské studium konal na gymnáziu v Hradci Králové, kde složil též maturitu. Po střední škole studoval teologii ve Vídni, později v Erlangenách a Rostoku. V roce 1894 byl zvolen vikářem v Hovězí u Vsetína, kde byla pobočka evangelické církve a kde získal faru. V roce 1900 byl v Hovězí zásluhou jeho houževnaté organizační činnosti postaven nový kostel. V roce 1902 převzal vedení církevního Lutherova ústavu v Hradci Králové, ale po dvou letech se v r. 1904 vrátil zpět do Hovězí. Zde působil až do roku 1933, kdy odešel do výslužby. Na odpočinku postupně pobýval ve Valašském Meziříčí, v Hustopečích u Brna a nakonec ve Vsetíně.

Byl znamenitým moravským botanikem a po řadu let prováděl floristicky výzkum Valašska, hlavně v oblasti Vsetínska a Valašského Meziříčí. V oblasti Valašska vykonal mnoho exkurzí, z nichž nasbíraný rostlinný materiál ukládal do svého herbáře a dublety posílal botanickým ústavům a muzeu ve Vsetíně. Ještě před svou smrtí věnoval celý svůj obsáhlý dokladový herbář botanickému ústavu Masarykovy univerzity v Brně. Výsledky svých průzkumů zhodnotil v několika botanických publikacích uveřejněných převážně ve Sborníku Klubu přírodovědeckého v Brně a v ča-

sopise Věda Přírodní.

Vzhledem ke svému přírodovědeckému zaměření se G. Říčan zajímal i o jiné obory, zejména o mineralogii a entomologii. Entomologické sběratelství bylo jeho druhou oblíbenou činností a sběry brouků (Coleoptera) i motýlů (Lepidoptera) prováděl na četných lokalitách svých botanických průzkumů. Entomologickými sbírkami obohacoval přírodopisné kabinety škol a mnohá škola na Valašsku dostala od tohoto neúnavného sběratele přírodnin bohaté kolekce brouků a motýlů.

B i o g r a f i e :

Krist V.: Gustav Říčan. Příroda, 32., 1939, p. 274-275,
Klásterský I., Hrabětová A., Duda J.: Botanikové na českém a moravsko-slezském území od nejstarších dob. (Říčan G., p. 161). Zprávy Čs. společnosti pro dějiny věd a techniky při ČSAV, č. 14-15, 1970, Praha.

Ř I V N Á Č Antonín

nar. 22.X.1843 v Praze - zemř. 27.VIII.1917 v Praze.

Národnost česká. Knihkupec, nakladatel, císařský rada. Entomolog-amatér. Členem Č. spol. ent. od roku 1905.

Po svém otci Františku Řivnáčovi (1807-1888) převzal zavedené knihkupectví a nakladatelství v Praze, které dále samostatně vedl. Byl soukromým doživotním členem panské sněmovny a od roku 1902 prezidentem obchodní a živnostenské komory v Praze. Za své zásluhy získal titul císařského rady.

Vedle své obchodní a pracovní činnosti měl zájem o přírodovědu a sběr přírodnin. Rok po založení České společnosti entomologické (v r. 1905) se stal jejím členem a zůstal jím až do konce života. Ve volném čase se věnoval sběru brouků (Coleoptera) a motýlů (Lepidoptera), které sbíral převážně v Praze a v blízkém pražském okolí.

S

S A B R A N S K Ý Heinrich

nar. v Bratislavě - zemř.

Národnost slovenská. Učitel. Botanik a entomolog. Člen Lékařsko-přírodovědného spolku v Bratislavě.

Pracovně působil v Bratislavě a později též v Sedmihradsku. Ve svém přírodovědném zájmu se zabýval převážně botanikou a jako člen lékařsko-přírodovědného spolku přednášel a psal příspěvky k flóře vyšších rostlin okolí Bratislavy. Zabýval se výzkumem rodu jestřábník (*Hieracium* L.) a studoval ostružníky (*Rubus* L.). Z entomologie vypracoval v roce 1891 práci o fauně Hemipter okolí Bratislavy pod názvem "Ein Beitrag zur Kenntnis der Rhynchoten-Fauna von Pressburg" (Verhandlungen des Vereins für Natur-und Heilkunde zu Pressburg. N.F., 7., 1891, p. 16-24). V této práci u některých druhů Heteropter uvádí podrobnější místa sběru i některé bionomické poznatky, kdežto u Homopter uvádí jen pouhý seznam zjištěných druhů bez bližších faunistických údajů.

S A D I L Josef

nar. 19. III. 1919 - zemř. 19. I. 1971 v Praze.

Národnost česká. Astronom, odborný spisovatel a popularizátor v oboru astronomie. Entomolog amatér. Členem Čs. spol. ent. od roku 1936.

Jako středoškolský student se v roce 1934 přihlásil za člena České astronomické společnosti a ve druhé polovině třicátých let studoval přírodní vědy na Karlově univerzitě v Praze. Studium mu přerušila německá okupace a dokončil je až po roce 1945. Jako astronom se zabýval studiem Měsíce, především původem a vznikem měsíčních kráterů. V roce 1950 spolu s badatelem A. Růčkem objevil a popsal změny v oblasti t.zv. marťanského kanálu Thoth-Nepenthes na planetě Marsu a na základě svých studií napsal monografii "Co víme o Marsu" (1952) a v roce 1953 populární knihu o Měsíci. Josef Sadil byl vynikající odborný popularizátor a široké veřejnosti byl znám rovněž jako rozhlasový a televizní komentátor moderního výzkumu blízkého kosmu. Odborně přispíval do časopisů "Říše hvězd", "Vesmír", "Nature" a j.

V entomologii se Sadil amatérsky, ale vysoce odborně, zabýval studiem mravenců (Formicidae). Prováděl faunistický myrmekologický průzkum různých oblastí Čech, na př. v okolí Prahy, na Českomoravské vysočině, na různých místech sedlčanského okresu a v jiných oblastech. Mimo to se zabýval průzkumem mravenčí zvířeny čs.hor a vápencových skalních

stepí. V roce 1955 vydal v pražském nakladatelství Orbis knihu "Naši mravenci" a z jeho odborných článků o mravencích je možno uvést: "Mravenec *Myrmica moravica* Soudek u Prahy" (1939), "Nová varieta druhu *Lep tothorax unifasciata* Latr.- Hymenoptera, Formicidae" (1939), "Příspěvek k soupisu českých mravenců - Hymenoptera, Formicidae" (1939), "A revision of the Czechoslovak forms of the genus *Myrmica* Latr.- Hymenoptera" (1951), "Epimyrma záleskýi nov.spec. - Hym.,Formicoidea" (1953.) Své myrmekologické práce publikoval v Časopise Nár. muzea, Sborníku ent. odd. Nár.muzea, Entomologických listech a v Časopise Čs.spol. entomol.

B i o g r a f i e :

Valach R.: Za Josefem Badilem. Vesmír, 50., 1971, p. 251.

Redakce : Sadil Josef + - Nekrolog. Říše hvězd, 52., 1971, p. 73-79.

Redakce : Sadil Josef + - Nekrolog. Lidová Demokracie z 22.1.1971,p.4.

B i b l i o g r a f i e :

Smetana O.: Entomologická bibliografie Československa 1951-1960

(Sadil J., p.88). Academia, nakladatelství ČSAV, Praha 1969.

S A F Í R Marcel

nar. 3.VII.1912 v Zemplíně na Slovensku - zemř. X.1978 v Jablonci nad Nisou. Národnost česká. Pracovník státních lesů, popularizátor a fotograf života hmyzu.

V Zemplíně na východním Slovensku absolvoval obchodní akademii a sblížil se tu s místními obyvateli, zvláště s venkovany od nichž načerpal mnoho životních zkušeností a získal blízký vztah k přírodě. Po druhé světové válce přišel do severních Čech, kde řadu let pracoval jako lesník u správy státních lesů v Jizerských horách. Patřil k lesníkům, kteří si všímají všeho zajímavého v přírodě a citlivě reagují na veškeré zásahy do života lesa. Jako výborný pozorovatel dění v přírodě, zejména života hmyzu, snažil se Marcel Safír pozorované a viděné zachytit svým fotoaparátem, aby to na zhotovených snímcích předal široké veřejnosti. Ve své fotodokumentaci evidoval cca 50.000 vlastních závěrů života nejružnějších druhů hmyzu, včetně negativů. Některé serie záběrů jsou zcela unikátní. Snímky hmyzu začal Safír prvně uveřejňovat v časopise Květy a postupně se jeho fotografie začaly objevovat v řadě dalších časopisů, např. Živa, Turista, Lesnická práce a v zahraničním časopise Das Tier. Byly to hlavně velké celostránkové fotografie na obálkách časopisů nebo obrázkové seriály uvnitř listů. Pro příklad možno uvést: "Pilořitka velká - *Sirex gigas* L." (Les.práce,39/1960), "Upozorňujeme na vážného škůdce borových kultur klikoroha borového - *Hylobius*

abietis L." (Les.práce, 39/1960), obrazový seriál "Jak pilořitka velká Sirex gigas L. klade vajíčka" (Živa, 7/1959) a.j. Rozsáhlý soubor jeho fotografií vydalo v roce 1963 nakladatelství Orbis pod názvem "Svět hmyzu" a podělel se také svými fotografiemi na knize "Lovy beze zbraní", vydané v roce 1967 ostravským nakladatelstvím Profil. V roce 1978 vyšlo v nakladatelství Albatros prvé vydání jeho další knihy "Hmyz je docela jiný" (2.vydání, Albatros, 1987). Jako skvělý fotograf a výborný vypravěč, shrnul M.Safír v této své knize mnohaleté poznatky, které získal jako zasvěcený pozorovatel hmyzu a čtenářům nabídl poutavé dobrodružství jehož hrdiny jsou tvarové hmyzí říše.

B i o g r a f i e :

Skuhravý V.: Zemřel Marcel Safír. Živa, 27., 1979, p. 100.

Anonym (-l-): Hmyz je docela jiný (recenze k 2. vydání knihy M.Safíra).
Nové knihy, č. 11 z 11.3.1987, p.6.

S A C H E R - M A S O C H Leopold, rytíř

nar.

- zemř.

Národnost německá. Městský hejtman, policejní ředitel, c.k. dvorní rada. Člen výboru Českého muzea. Entomolog amatér.

Působil v Praze jako městský hejtman a později policejní ředitel, nechvalně známý svou aktivitou při potlačování lidového hnutí v revolučním roce 1848 a v dalším období bachovského absolutismu. České muzeum a s ním spojená Matice česká byly i přes úřední šikanování té doby ohniskem českého hnutí a základnou ke schůzkám všech významných českých vlastenců v čele s Františkem Palackým. Proto bylo snahou rakouské vlády, aby muzeum a jeho sekce byly zbaveny všeho společenského, t.j. národně politického vlivu a podléhaly dozoru c.k. školních úřadů a policie. Dne 25.III.1851 byla v Českém muzeu ustavena archeologická sekce (na místo dosavadního sboru archeologického) jejímž předsedou byl jmenován policejní ředitel Sacher-Masoch. Funkci vykonával v letech 1851-1854. Dne 17.II.1952 při volbě muzejního výboru dosáhl Sacher-Masoch různými intervencemi a machinacemi toho, že Fr.Palacký a další významní čeští představitelé nebyli zvoleni členy výboru Českého muzea, čímž zajistil obsazení muzejního výboru spolehlivými přísluhovači vládní strany. Po vytlačení Fr.Palackého z muzea vzal Sacher-Masoch muzeum i Českou matici do svého vlivu a jeho poměr a záštita obou institucí měly směrodatný a rozhodující vliv nejen u pražského místodržitelství, nýbrž i u vídeňské vlády. V polovině padesátých let 19. stol. nastoupil v Praze nový policejní ředitel Páumann a Leopold rytíř Sacher-Masoch jako c.k.dvorní rada odešel na odpočinek.

V době svého volného času se s velkou zálibou věnoval přírodovědeckým bádáním z nichž si zvláště oblíbil entomologické sběratelství. Koncem padesátých let min. stol. prováděl po 2 měsíce v Krkonoších sběry brouků a ze svojí koleopterologické sbírky poskytl faunistické údaje Emanuelu Lokayovi sen. pro jeho "Seznam brouků českých" z roku 1868. V roce 1861 daroval Sacher-Masoch do entomologických sbírek Českého muzea v Praze kolekci brouků. V pozdějších letech přesídlil Leopold Sacher-Masoch do Štýrského Hradce v Rakousku.

S A L A Č Vilém, PhDr.

nar. 1852 - zemř. 1927.

Národnost česká. Vysokoškolský pedagog, lesnický odborník, přírodovědec, zoolog a botanik.

Působil jako profesor na německé lesnické škole v Bělé pod Bezdězem, kde vyučoval botaniku, lesnickou zoologii a užitou lesnickou entomologii. V letech 1922-1926 přednášel na lesnickém odboru Vysoké školy zemědělského a lesního inženýrství ČVUT v Praze. Na této škole měl přednášky z dendrologie a přednášel též vybrané kapitoly z biologie lovné zvěře a vybrané kapitoly z lesnické entomologie. Jeho světová sbírka jeleních parohů je umístěna v mysliveckém muzeu v Lednici na Moravě. Salač byl rovněž literárně činný a převážnou část svých odborných prací publikoval v časopise Vereinschrift für die Forest-Jagd und Naturkunde, Prag (Spolkový časopis pro lesnictví, myslivost a přírodovědu, Praha). Jeho práce z užité lesnické entomologie byly zaměřeny na hmyzí škůdce lesních porostů, ale věnoval se i studiu škodlivého hmyzu a parazitů lovné zvěře. Na př. "Beiträge zur Kenntnis und der Ursachen des Eingehens unseres Wildes" (Příspěvek k poznání nemocí a příčin hybnutí naší lovné zvěře). In: Ver.-Schr.Forst-Jagd-Naturk., 1902/1903, Hft 241, p.24-33. "Mitteilung aus dem Gebiete des gesamten Jagdwesens" (Sdělení z oboru veškerého lovectví). In: Ver.-Schr.Forst-Jagd-Naturk., 1905/1906, Hft. 257-8 (Zpráva o hmyzích škůdcích je v této práci uvedena na str. 337-338). PhDr. Vilém Salač je pohřben v Liberci.

S A T O R Y Ferdinand

nar. - zemř.

Národnost německá. Entomolog amatér. V roce 1926 za ČSR uveden v Ent. Adressbuch Ad.Hoffmanna, Vídeň.

Působil ve Slezsku v Hrušově nad Odrou a ve dvacátých letech tohoto stol. přesídlil do Brna.

V entomologii se zabýval sběrem a studiem motýlů (Lepidoptera),

kteře sbíral v okolí Hrušova až po Ostravu, později též v brněnském okolí. V roce 1913 napsal práci "Lepidopterologische Erinnerungen an das Ostrau Karwiner Kohlenrevier". (In: Int.Entom.Zeitschrift, Frank a. M., 1913.) Satorého lepidopterologická sbírka měla být údajně převzata do muzea v Brně.

S A V V I N Jiří, Ing.

nar. 25.XI.1896 - zemř. 25.XI.1977.

Národnost česká. Zemědělský inženýr, výzkumný pracovník v oboru včelařství.

Vystudoval Vysokou školu zemědělského a lesního inženýrství ČVUT v Praze, kde získal diplom zemědělského inženýra. V roce 1927 převzal vedení Výzkumné včelařské stanice v Židlochovicích u Brna. V letech 1936-1937 zastával funkci vedoucího Výzkumné včelařské stanice v Lip-tovském Hrádku a pak se vrátil zpět do Židlochovic. Po přeložení včelařské stanice ze Židlochovic do Prostějova, vedl tuto stanici až do roku 1958, kdy odešel do výslužby.

V roce 1929 převzal péči o kontrolu a později celkovou správu plemenného chovu včel na Moravě a jeho organizačním úsilím bylo založeno 23 plemenných stanic na různých místech Moravy. Po určitý čas pracoval též na Vysoké škole zemědělské v Brně. Sedm let redigoval časopis "Včela moravská" a z jeho podnětu byla vydána kniha "O včelách a včelaření". Z jeho vědecko-výzkumných prací je třeba hlavně jmenovat díla: "Průzkum zimního života včel", "Nosemová nákaza a zákonitosti jejího průběhu", "Charakteristika snůškových poměrů na Moravě", "Frowova směs proti včelomorce", "Metodika získávání včelího jedu elektrickým proudem" a j. Byl též aktivním publicistou odborně populárních prací pro včelařskou praxi. Napsal na př. "Chov matek včel v Jednotných zemědělských družstvech" (1955), "Silná včelstva jsou podmínkou úspěšného včelaření" (1957), "Krmení včelstev na jaře (1959)", "Vzájemný vztah včel v úlu" (1959), "Onemocnění včelstev úplavicí" (1960) a řadu dalších. Své práce uveřejňoval v časopisech Včelař, Včelařství, Včelár, Za socialistické zemědělství a ve sbornících Vědecké práce Výzk. ústavu včelařského. Řadu odborných hesel zpracoval pro Včelařskou encyklopedii.

B i o g r a f i e :

Milla J.: Včelářský naučný slovník (Savvin J., p.199). Příroda, Bratislava 1971.

Anonym dr.Šk. : Zemřel ing.Jiří Savvin (1896-1977). Včelařství, 31, 1978

B i b l i o g r a f i e :

Smetana O.: Entom.bibliogr.Československa 1951-1960 (Savvin J.,) 1969.

nar. 3.VI.1723 v Cavalese, již.Tyroly - zemř. 8.V.1788 v Padově, Itálie. Národnost italská. Universitní profesor, lékař, přírodovědec, chemik, mineralog, botanik, zoolog.

Po ukončení studií v Tridentu a medicíny v Insbrucku, konal od roku 1743 lékařskou praxi v Tridentu a v Benátkách. Později působil jako báňský lékař a byl též profesorem chemie a hutnictví na báňské škole ve slovinské Idrii. V roce 1769 přesídlil na Slovensko, kde přijal místo profesora chemie, mineralogie a hutnictví na Báňské akademii v Báňské Štiavnici. Navázal tu na předchozí činnost prof. Mikuláše Josefa Jacquina a ještě více rozvinul přednášené vědecké obory, především z hlediska praktického využití. Rozšířil chemické laboratoře a prováděl vědecké analýzy chemického složení nerostů. Plně zde rozvinul svůj vědecký zájem a uplatnil všestranné schopnosti. Vykonával rovněž funkci báňského lékaře, zajímal se o zdravotní stav horníků a ze sociálního hlediska se snažil o zlepšení a zvýšení péče o nemocné horníky. Působil též jako zvěrolékař a v roce 1771 pomáhal v baňsko-štiavnickém kraji léčit dobytčí mor. V roce 1776 ukončil svou práci a vědeckou činnost v Báňské Štiavnici a odešel odtud zpět do Itálie, kde působil na katedře botaniky a chemie iniverzity v Padově.

V období svého působení v Báňské Štiavnici se Scopoli významně zasloužil o přírodovědecký průzkum Slovenska. Přednášel lesnickou botaniku a zoologii a prováděl geologický, botanický a faunistický výzkum středního Slovenska. Vedle své všestranně činorodé vědecké práce je Scopoli považován též za významného entomologa. Ještě v období svého pobytu ve Slovinsku napsal v roce 1763 ucelenou entomologickou práci "Entomologica Carniolica" a v období své činnosti na Slovensku (1769-1776) zpracoval a uveřejnil největší počet vědeckých prací, mezi které patří též "Annus historico-naturalis" I.V. Lipsiae, Christ.Gottlib Hilscheri, 1769-1772. V pátém dílu zmíněné encyklopedie Annus historico-naturalis - V. Observationes Zoologicae (1772) jsou uvedeny dosud nejstarší známé údaje o hmyzu ze Slovenska (např. Coleoptera p. 75-109, Diptera p. 123). V roce 1777 vydal Scopoli v Praze svou práci "Introductio ad historiam naturalem sistens genera lapidum, plantarum et animalium hactenus detecta, characteribus essentialibus donata, in tribus divisa subinde ad leges naturae". V této práci jsou uvedeny popisy a systém živočichů.

Scopoliho entomologická sbírka byla pravděpodobně kolem roku 1766 zničena požárem při zroskotání lodi (cit.: Horn W., Kahle I.: Über ent. Sammlung, Teil II., 1936, p. 252, Berlin-Dahlem).

B i b l i o g r a f i e :

- Haubelt J.: Scopoli a Lomonosov. Sborník dějin přír.věd a techn., 8., 1963, p. 181 - 199.
- Haubelt J.: Zastavení na Kraňské cestě Giovannioho Antonia Scopoliho. Acta Univ.Carolinae. Philos.et Histor.,2.,1964,p.49-90.
- Haubelt J.: Obrisy vědecké práce Giovannioho Antonia Scopoliho v Báňské Štiavnici. Z dějin věd a techniky na Slovensku, 3., 1964, p.115-132, Bratislava.
- Haubelt J.: Giovanni Ant. Scopoli v Idriji a v Báňské Štiavnici. Kand. disert.práce Filosof.fak.Univ.Karlovy Praha,342 pp. rozmnož.
- Bober J.: Malá encyklopédia bádateľov a vynálezcov (Scopoli G.A., p. 577). Obzor, Bratislava 1973.
- Herčko I.: 250 výročie narodenia G.A.Scopoliho. Mineralia slovaca, 6., 1974, p. 179-181.
- Országh I., Okáli I.,: Vývoj diterológie na území Slovenska v polinné ovskom období 1758-1918 (Scopoli G.A., p. 150). Acta Rer.Natur. Mus.Nat.Slov.Bratislava, Vol. 24., 1978, p. 147-184.
- Encyklopédia Slovenska. Zv.V.R-Š (Scopoli G.A., p. 203-204). Veda,vyd. SAV, Bratislava 1981.

S E C K Ý Rudolf

nar. 31.VIII.1869 - zemř.

Národnost česká. Státní zaměstnanec. Entomolog amatér. Člen Č.spol. entom. od roku 1904.

Po středoškolských studiích byl přijat do služeb Zemského výboru krá. Českého v Praze, kde byl dekretem z 24.7.1897 jmenován do funkce účetního asistenta. Později byl povýšen do funkcí účetního oficiála a účetního revidenta zemského výboru v Praze. Od roku 1919 působil jako správce zemské porodnice a nalezince v Praze II.

V entomologii se věnoval sběru a studiu motýlů - Lepidoptera.Sběry a faunistický průzkum prováděl převážně v pražském okolí a na lokalitách ve středních Čechách. Podrobnější zájem věnoval průzkumu Říčanska a Černokostelecka. Některé poznatky svých faunistických a bionomických pozorování uveřejnil v příspěvku "Entomologické paběrky z okolí říčanského z roku 1907" (Čas.Č.spol.entomol.,5.,1908). V roce 1905 napsal drobné příspěvky do Časopisu Č.spol. entomol.- "Mravenec jezdcem"(1905/2),"Orientace motýlice lesklé-Calopteryx splendens"(2/1905). V roce 1904 byl zvolen do prvního Klapáčkova výboru České společnosti entomologické a ve funkci člena revizní komise pracoval do roku 1910.

hy. Později svůj zájem rozšířil také na ornithologii a založil si menší sbírku ptáků. Poznatky na svých častých přírodovědeckých vycházkách dokumentoval fotoaparátem, protože fotografování v přírodě bylo jeho další velkou zálibou. Hodně cestoval a výsledkem fotografické činnosti z jeho cest bylo zajímavé dílo nazvané "Eurozoo" o obyvatelích evropských zoologických zahrad. Jeho snímky zvířat, hmyzu a přírodní záběry se objevovaly též na stránkách některých časopisů.

B i o g r a f i e : _____

Hanzák J.: K nedožitým narozeninám dr.J.Segeta. Živa, 26., 1978, p.100.

S E I D E L Anton junior

nar. _____ - zemř. _____

Národnost německá. Knihař. Entomolog amatér. V r. 1905 z Čech uveden v Ent.Adressbuch W.Junka, Berlin a v letech 1921-1930 za ČSR v Ent.Adressbuch Ad.Hoffmanna, Vídeň.

Žil a působil na severu Čech v Kamenickém Šenově, kde měl knihařskou živnost.

V entomologii se věnoval sběru a studiu motýlů (Lepidoptera). Motýly sbíral v okolí Kamenického Šenova (Stein-Shónau), České Kamenice a v jiných oblastech severních Čech.

S E I D E L (= Seidl) Michael

nar. 29.IX.1767 v Libřicích - zemř. 25.I.1842 v Praze.

Národnost česká. Úředník, lesník. Člen c.k. Vlastenecko-hospodářské společnosti v Praze.

Působil jako tajemník c.k. Vlastenecko - hospodářské společnosti v Praze. Zabýval se ochranou proti živočišným škůdcům v lesnictví i v sadovnictví a prosazoval mezi zemědělci a lesníky snahy pilně se ochráně proti škůdcům věnovat. V roce 1831 napsal práci o nutnosti chránit stromy před škodlivostí housenek a vyzýval k hájení ptactva jako přírodních nepřátel housenek a škodlivého hmyzu. Napsal : "Über die Notwendigkeit, das Abraupen der Bäume flossiger zu besorgen und die natürlichen Feinde der Raupen, die Vögel mer zu schonen". Kalender der k.k. patriot-ökon. Ges., Prag, 1831.

Příloha 30.
 PORTRETNÍ SNÍMKY
 K SEZNAMU
 BIOGRAFIÍ
 ČS. ENTOMOLOGŮ

Julius Roger

Jan Roubal

Jan Rozsypal

František Rosický

Elim Rózsay

Adolf Rudolf

Jiří Rupič

Antonín Růžička

Jaroslav Rytíř

Příloha 31.
PORTRETNÍ SNÍMKY
K SEZNAMU
BIOGRAFÍÍ
ČS. ENTOMOLOGŮ

Miroslav Řezáč

Heinrich Sabranský

Josef Sadil

Jiří Savvin

